

۲۰۸۴۱۳۸

با هم فهمیدن

رهیافت بینادذهنی در روان درمانی

تألیف

پیتر برسکی

پاملا هگلند

ترجمه

دکتر عدت خلیقی سیگارودی

روان، شک

www.ketab.ir

ن ۳۴۰۰۰۰

سرشناسه: برسکی، پتر، ۱۹۴۴ - م. (Buirski, Peter, 1944)
عنوان و نام پدیدآور: با هم فهمیدن، رهیافت بیناذهنی در
روان‌درمانی / تألیف پتر برسکی و پاملا هگلند؛ ترجمه
عنایت خلیقی سیگارودی.

مشخصات نشر: تهران: کتاب ارجمند، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص. قطع. وزیری

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۹۶۹-۲

عنوان اصلی: Making Sense Together. The Intersubjective Approach to Psychotherapy.

موضوع: بیناذهنیت، Intersubjectivity، روان‌کاوی،

Psychoanalysis and Patient، روان‌درمانگر و بیمار، Psychotherapist

شناسه افزوده: هگلند، پاملا، Haglund, Pamela، خلیقی

سیگارودی، عنایت، ۱۳۵۱-، مترجم

رده‌بندی کنگره: RC ۵۰۶

رده‌بندی دیویی: ۶۱۶/۸۹

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۵۹۶۱۶۳۳

پتر برسکی و پاملا هگلند
با هم فهمیدن (رهیافت بیناذهنی در روان‌درمانی)

مترجم: دکتر عنایت خلیقی سیگارودی

فروست: ۱۳۵۷

ناشر: کتاب ارجمند

صفحه‌آرا: معصومه دلنواز

مدیر هنری: احسان ارجمند

طراح جلد: فاطمه پاشاخلو

سرپرست تولید: مریم بازعلی‌پور

ناظر چاپ: سید خانکشلو

چاپ: سامان، صحافی: سینک

چاپ اول، مهر ۱۳۹۹، ۷۸ صفحه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۰۰-۹۶۹-۲

این اثر، مشمول قانون حمایت مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است، هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف، ناشر، نشر یا پخش یا عرضه کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

www.arjmandpub.com

مرکز پخش: انتشارات ارجمند

دفتر مرکزی: تهران، بلوار کشاورز، بین خ کارگر و ۱۶ آذر، پلاک ۲۲، طبقه ۲، پ.خ. ۸۸۹۸۲۰۴۰

شعبه مشهد: ابتدای احمدآباد، پاساژ امیر، انتشارات مجد دانش، تلفن: ۰۵۱-۱۲۱۱۱۱۱۱

شعبه رشت: خ نامجو، روبروی ورزشگاه عضدی، تلفن: ۰۱۱-۳۳۳۱۲۸۷۶

شعبه بابل: خ گنج افروز، پاساژ گنج‌افروز، تلفن: ۰۱۱-۳۲۲۷۷۶۴

شعبه ساری: بیمارستان امام، روبروی ریاست، تلفن: ۰۹۱۱-۸۰۲۰۰۹۰

شعبه کرمانشاه: خ مدرس، پشت پاساژ سعید، کتابفروشی دانشمند، تلفن: ۰۸۳-۳۷۲۸۲۰۴۴

بهها: ۴۳۰۰۰ تومان

با ارسال پیامک به شماره ۰۲۱۸۸۹۸۲۰۴۰ در جریان تازه‌های نشر ما قرار می‌گیرید

ارسال عدد ۱: دریافت تازه‌های نشر پزشکی به صورت پیامک

ارسال عدد ۲: دریافت تازه‌های نشر روان‌شناسی به صورت پیامک

ارسال ایمیل: دریافت خبرنامه الکترونیکی انتشارات ارجمند به صورت ایمیل

فهرست

۷	تقدیر و تشکر.....
۹	سخن مترجم.....
۱۳	پیش‌گفتار ستولورو.....
۱۷	پیش‌گفتار مؤلفان.....
۱۹	مقدمه.....
۲۳	فصل ۱: ذهنیت و بیناذهنی.....
۴۳	فصل ۲: حس‌پذیری شناختی.....
۶۳	فصل ۳: فهمیدن حالت ذهن بیمار: هماهنگی عاطفی و موضع همدلی - درون‌نگری.....
۸۳	فصل ۴: محوریت داشتن رابطه.....
۱۰۳	فصل ۵: رویکرد بیناذهنی در عمل.....
۱۲۱	فصل ۶: بازگویی تجربه ذهنی.....
۱۴۵	فصل ۷: بعد پادزهری رابطه درمانی.....
۱۶۱	فصل ۸: گسترش دادن حوزه: نظریه بیناذهنی و نظارت ذهنی.....
۱۷۹	فصل ۹: درمان یک بیمار از منظر بیناذهنی (نگاشته شده با همکاری س. پرویت).....
۲۱۱	منابع.....
۲۱۶	معرفی مؤلفان.....

سخن مترجم

درک عمیق این مفهوم که پدیده‌ها را ناگزیر باید بر اساس زمینه‌ای تعبیر کرد که در آن قرار دارند فقط باعث نمی‌شود که نقش زمینه را بر تحولات پدیده مهم بشماریم؛ بلکه در اصل به این معنی است که فهم و تجربه و تعریف هر پدیده در هر بافتاری، منحصر به همان شرایط است. این تعامل عوامل و زمینه در سلسله‌ای مدام و ماتریسی پیچیده و پویا از هر طرف در زمان و مکان گسترش می‌یابد و نوعی نسبیّت، اتّادان قطعیت و خطاپذیری را خاطرنشان می‌کند. این دیدگاه ردکننده ذات وجودی پدیده‌ها نیست، گرچه در جهت اثبات آن نیز تلاشی نمی‌کند، چرا که اصولاً و مآلاً چنین جستاری را ورای توان ذهنی و بیرون از حیطه‌ی درکی بشر می‌داند. هر آن‌چه که می‌دانیم فهم ما از پدیده‌هاست، نه خود پدیده‌ها. هر آن‌چه به ذهنت‌های ما تعبیر کرده‌اند برداشتی است منحصر به همان زمینه‌ای که در آن بود، در حالی که خود ذهنیت نیز بخشی از همان بافتار، و نه الزاماً محور آن، است. به این ترتیب، روایت‌های کلان و نظریه‌ها، مدعی شناخت حقیقت- یا حتی واقعیت- سلسله پدیده‌ها به تاریخ می‌پیوندند. اصالت ارجاع رنگ بازار به فهم مبتنی بر تمثیل و تشابه از تردید آکنده می‌شود. هر آن‌چه که می‌ماند همین حال است و آنچه که شرایط و زمینه برداشت کرده‌ایم.

بر این مبنا، آن‌گاه که بحث تعامل آدمیان به میان می‌آید با حوزه‌ای مواجه می‌شویم که در آن هر یک از ذهنیت‌های متعامل، به عنوان بخشی از زمینه، بر اساس سایرین تأثیر می‌گذارد و فضایی معنایی ایجاد می‌کند که به فضای بینذهنی شهرت دارد؛ همبستگی‌هایی که ورای تأثراتی برآمده از زمینه‌های شخصی منحصر به خود، از یکدیگر نیز تأثیر می‌گیرند. در این فضا هیچ معنا یا تعبیری قائم به ذات نیست و هیچ ذهنیتی را نمی‌توان واجد این ظرفیت دانست که دیگری را فارغ از تأثیر گرفتن از همان دیگری تعبیر یا معنا کند. لازم به ذکر نیست که ورود یا خروج هر ذهنیتی از این فضا باعث تلاطم و تغییر شرایط خواهد شد و بافتاری نو را پی‌ریزی خواهد کرد که بر معانی تعاملی قبلی تأثیر خواهد گذاشت. پوششی مدام در جریان است.

تأثیر این زمینه‌گرایی، ذهنیت‌گرایی و بینذهنیت بر درمان شگرف است. دیگر کنکاش عینیت‌گرایانه مشکلات بیمار، فهم و تعبیر آنها بر اساس داده‌های برگرفته از رویکردهای روان‌شناختی و سعی در جهت سامان‌دهی آنها در مقام دانای شفابخش موجه نمی‌نماید. در این اتمسفر ناشی از حضور و تعامل

ذهنیت‌ها و زمینه‌ها، روان‌درمانی از شکل تک‌شخصی درمی‌آید و ماهیتی دوشخصی پیدا می‌کند؛ گستره جستار روان‌کاوانه نیز محدود می‌شود. محتوایی که رد و بدل می‌شود برآمده از سنتزی است که در آن جوّ متعامل در همان زمان و مکان تولید شده است. نام کتاب، "با هم فهمیدن"، متناظر با همین امر است.

از آنجایی که آشنایی با رویکرد بیناذهنی در جامعه روان‌درمانی ایران اندک است، لازم بود کتابی برای ترجمه انتخاب شود که بتواند این مفاهیم پیچیده را به زبانی کمتر غامض و به شکلی کاربردی ارائه دهد. بررسی کتاب‌های سٹولورو، آتوود، آرنج و سایر پیشگامان و نظریه‌پردازان درمان بیناذهنی نشان داد که با وجود جایگاه محوری‌شان در معرفی این حوزه، پیچیده‌تر از آن‌اند که به‌عنوان کتابی مقدماتی به کار گرفته شوند. این موضوع، به‌ویژه، زمانی روشن‌تر شد که پس از ترجمه بخشی از یکی از کتاب‌های سٹولورو، خود من در فهم آن چه ترجمه کرده بودم مشکل داشتم. این بود که "با هم فهمیدن" را انتخاب کردم. کتابی که، به عقیده سٹولورو، کتاب مقدماتی طراز اولی است که ایده‌های پایه‌ای نظریه بیناذهنیت را به زبانی واضح عملی و همه‌فهم معرفی می‌کند و برای دانش‌جویان و کارآموزان روان‌درمانی مناسب است. فزون بر این، وی مثال‌های بالینی کتاب را تجسم زنده و کاربردی دیدگاه بیناذهنی توصیف کرده است.

اما، گذشته از انتخاب، ترجمه همین کتاب هم با دشواری‌هایی همراه بود. در ابتدا، ترجمه نام کتاب چالش‌برانگیز شد. "Making Sense Together" سابق دقت‌تر و فراتر از "با هم فهمیدن" را می‌طلبد. در ترجمه to make sense فحوایی چون معنا کردن، معنا ساختن و قابل درک کردن نیز مربوط به نظر می‌رسند، به ویژه معنا ساختن که با ایده بنیادین بیناذهنیت سازگار است. togetherness هم معانی همزیستی، باهمی، در کنار هم بودن و تنها نبودن را در خود دارد، که نباید ترکیب "با هم" نتواند جامعیت معنایی کافی را فراهم آورد. با این وجود، با توجه به این که لازم است در انتخاب نام کتاب ترکیبی ساخته شود که تا حد ممکن موجز، رسا و خوش‌آهنگ باشد، نام فعلی انتخاب شد. چالش بعدی انتخاب کلمه‌ای مناسب برای subject و مشتقات آن بود. بر اساس بررسی‌هایی که انجام شد به نظر می‌رسد که در زبان فارسی معادل مناسبی که هم پایه و هم مفهوم کاربرد روان‌شناختی این واژه باشد و در عین حال بتوان آن را در تمامی هم‌خانواده‌ها هم تسری داد موجود نیست. حتی در صورت کاربرد تلفظ فرانسوی نسبتاً مصطلح این واژه، سوژه، نیز آن‌گاه که به مشتق intersubjectivity می‌رسیم، معادلی نمی‌یابیم. تنها معادلی که می‌توان آن را در کلیه مشتق‌ها به کار برد همان است که در

فرهنگ‌های لغات پیشنهاد شده است: ذهن. به این ترتیب، با وجودی که این کلمه نه معنای واژه را درست منتقل می‌کند و نه ویژگی لازم را دارا است، چاره‌ای جز کاربرد آن نداشتیم.

ورای این دو معضل اساسی، هر حوزه نوینی از روان‌درمانی فن‌واژه‌های ویژه خودش را دارد، که الزام‌آور انتخاب یا ابداع ترکیبات نو است. در این رابطه، فن‌واژه‌هایی که از دایره کلمات از پیش موجود زبان انتخاب می‌شوند اما به مفاهیمی اختصاصی اشاره دارند بیشتر چالش‌برانگیزند. مواردی از این سنخ در این کتاب هم موجود بود که از آن میان می‌توان به دو فن‌واژه *articulation* و *sensibility* اشاره کرد، که مورد اول "بازگویی" و در مورد دوم "حس‌پذیری" را برای ترجمه انتخاب کردم، چرا که به نظرم با تعریف و مفهوم ارائه‌شده در این رویکرد بیشتر منطبق بودند. البته، از این دست، موارد دیگری هم بودند که توضیح کامل آنها در این مقال نمی‌گنجد، اما شایسته توجه‌اند. به همین خاطر، اگر خوانندگان و صاحب‌نظران گرامی در این خصوص پیشنهاداتی دارند پذیرا خواهم بود.

در آخر، به رسم امانت و صداقت، لازم می‌دانم اطلاع دهم که، برای کسب مجوز چاپ، ناگزیر شدیم قطعه‌هایی جزئی از فصل‌های کتاب، عموماً مربوط به محاوره‌های درمانی، را حذف یا تعدیل کنیم. البته تا حد ممکن سعی شد که به‌جای این قطعات توضیحاتی ارائه شود تا هم مطالب محذوف به‌طور ضمنی بازگویی شوند و هم به روانی مطلب خدشه‌ای وارد نشود؛ امید آن‌که مقبول بیافتد.

دکتر عنایت خلیقی سیگارودی

مرداد ۱۳۹۹ خورشیدی